

СТАНОВИЩЕ

на дисертационен труд на за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Тема: “Въздействие на спортно-подготвителните игри в приобщаваща среда върху развитието на ученици със специални образователни потребности в началната училищна възраст ”

Автор: Полина Евгениева Арази

Докторант към катедра “Водни спортове” на НСА „Васил Левски” гр. София

Област на висшето образование: Здравеопазване и спорт

Професионално направление: 7.6.Спорт

Докторска програма: „Теория и методология на спортната наука“

Научен ръководител: проф. Майя Нейчева, д-р

Изготвил становището: доц. Стоян Денев, д-р

В последните години все по-актуални стават проблемите, свързани със здравето, адаптираната физическа активност, приобщаващата среда, социалната рехабилитация и интеграция на децата със СОП. В този аспект разработката на **Полина Арази** провокира интерес не само като реално приложение на адаптираната физическа активност при ученици със специални образователни потребности в началната училищна възраст, но и като възможност да се работи с тях със средствата на спортно-подготвителните игри в приобщаваща среда. Този факт определя избора на темата като актуален и с необходимата научно-приложна стойност.

Дисертационният труд е в обем от 152 страници и има завършен вид. Съдържа въведение, постановка на проблема, цел, задачи, методика и организация на изследването, анализ на резултатите, изводи и препоръки, библиографска справка и приложения.

Библиографската справка обхваща 123 литературни източника, от които 96 на кирилица, 25 на латиница и два интернет сайта.

Дисертационната разработка е написана на добър език и стил, онагледена е с 12 таблици и 31 фигури, които демонстрират добри умения от автора при работата със съвременни технически средства.

В раздел първи е направен обстоен теоретичен анализ, който разкрива сериозната задълбочена подготовка на докторанта. На базата на направеното проучване на специализираната литература по изследвания проблем е изведена работната хипотеза.

Използван е научен стил на изложение, който доказва умението на кандидата за аналитичност и владение на специализираната терминология.

Втора глава представя целта, задачите и методиката на изследването. Целта е ясно дефинирана, като за нейното решаване са използвани 6 основни задачи. Обектът и предметът са дефинирани правилно. Изследваните лица са общо 28 деца на възраст 7-8 год. (2 клас), от училище “Мерхавин” в гр. Пардес Хана (Израел), 8 от които са диагностицирани като деца със специални образователни потребности от аутистичния спектър. Останалите 20 момчета са без здравословни проблеми. 3 от децата са с тежка степен на увреждане, 4 – със средна и едно – с лека. Изследването е проведено в Израел в периода 2021–2024 г.

За разкриване на особеностите на физическото развитие и двигателните способности на изследваните лица е приложена тестова батерия с подробно описани 12 показателя. Интерес представлява и описаната специализирана методика, която предвижда включването на спортно-подготвителните игри.

Използван е съвременен математико-статистически инструментариум, включващ вариационен анализ, алтернативен, проверка на хипотези, метод на индексите, факторен анализ и метод на сигмалните отклонения.

В трета глава изчерпателно са анализирани резултатите от събраните и обработени данни от двете изследвания, снети в реални условия.

От тези анализи произтичат и **научните приноси** от разработката на *Полина Арази*:

- разработена е специфична методика за развитие на физическите качества и двигателните способности на деца със специални образователни потребности от аутистичния спектър с включването на спортно-подготвителните игри;
- разкрити са особеностите на обучението на децата със СОП и е изследвано въздействието на физическата активност и игровата дейност върху тяхното развитие;
- предоставена е възможност за оценяване на нивото на наблюдаваните признаци на изследваните лица.

Изборът на подходящи таблици и фигури е направен много внимателно, което води до повишаване на информативната стойност на труда, както и за неговата четимост.

Изводите и препоръките в края на труда са добре формулирани и обективно произтичат от проведените проучвания.

Практическа значимост

Осъществено дисертационно изследване и постигнатите резултати доказват значимостта на поставената цел. Реализираните изследователски задачи и доказаната хипотеза относно въздействието на експерименталната методика върху физическото развитие и двигателните способности доказват необходимостта от специфичен (игрови) подход с включването на

спортно-подготвителните игри при 7-8-годишни деца със специални образователни потребности от аутистичния спектър от Израел.

Авторефератът резюмира съдържанието на дисертационния труд, в него са залегнали всички глави от дисертацията и по коректен начин представя основните изследователски резултати. Съдържа изводи и препоръки за спортно-педагогическата практика.

Полина Арази е представила **две публикации** по темата на разработката, които кореспондират с темата на дисертационния труд, с висока научно-приложна стойност са и се характеризират с прецизен стил.

Заклучение

Считам, че целта и поставените задачи на изследването са постигнати. Оценката ми за дисертационния труд е определено положителна. Съдържанието и качествата на научната продукция на докторанта напълно удовлетворяват критериите, изискванията и условията за защита на дисертационен труд и придобиване на образователната и научна степен „Доктор“.

На основата на всичко посочено по-горе считам, че има достатъчно научни аргументи да дам своя положителен вот за присъждане на образователната и научна степен “доктор” на **Полина Евгениева Арази** в област на висшето образование 7. “Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.6. Спорт, докторска програма „Теория и методология на спортната наука“.

8.04.2025 г.

Изготвил становище:

гр. Велико Търново

(доц. Стоян Денев, д-р)

OPINION

of a dissertation for the purpose of awarding the educational and scientific degree “Doctor”

Topic: “Impact of sports-preparatory games in an inclusive environment on the development of students with special educational needs in primary school age”

Author: Polina Evgenieva Arazi

Doctoral student at the department of „Water sports“ at NSA (National sports academy) Vasil Levski”Sofia

Sphere of education: Healthcare and sports

Professional direction: 7.6.Sports

Doctoral program: „Theory and methodology of sports science“

Supervisor: Prof. PhD. Maya Neycheva

Reviewer: Assoc. Prof. PhD. Stoyan Denev

In recent years, problems related to health, adapted physical activity, inclusive environment, social rehabilitation and integration of children with SEN have become increasingly relevant. In this aspect, **Polina Arazi's** development provokes interest not only as a real application of adapted physical activity for students with special educational needs in primary school age, but also as an opportunity to work with them using the means of sports-preparatory games in an inclusive environment. This fact determines the choice of the topic as relevant and with the necessary scientific and applied value.

The dissertation work is 152 pages in volume and has a completed form. It contains an introduction, statement of the problem, purpose, tasks, methodology and organization of the study, analysis of the results, conclusions and recommendations, bibliography and applications.

The bibliography includes 123 literary sources, of which 96 in Cyrillic, 25 in Latin and two websites.

The dissertation is written in good language and style, illustrated with 12 tables and 31 figures, which demonstrate the author's good skills in working with modern technical means.

In the first section, a thorough theoretical analysis reveals the serious in-depth preparation of the PhD student. On the basis of the study of the specialized literature on the researched problem, the working hypothesis was derived.

A scientific style of presentation is used, which proves the candidate's analytical skills and mastery of the specialized terminology.

Chapter two presents the goal, tasks and methodology of the study. The goal is clearly defined, and 6 main tasks were used to solve it. The object and subject are defined correctly. The researched people are a total of 28 children aged 7-8 years (2nd grade), from the Merhavin school in the city of Pardes Hana (Israel), 8 of whom are diagnosed as children with special educational needs on the autism spectrum. The remaining 20 boys have no health problems. 3 of the children have a severe degree of disability, 4 with medium and one - with a mild degree. The study was conducted in Israel between 2021 and 2024.

To reveal the peculiarities of the physical development and motor abilities of the examined persons, a test battery with 12 indicators described in detail was applied. Also of interest is the described specialized methodology, which foresees the inclusion of sports-preparatory games.

Modern mathematical and statistical tools were used, including variance analysis, alternative analysis, hypothesis testing, index method, factor analysis, and signal deviation method.

In the third chapter, the results of the collected and processed data from the two studies, taken in real conditions, are comprehensively analyzed.

The **scientific contributions** from the development of **Polina Arazi** also derive from these analyses:

- a specific methodology was developed for the progress of the physical qualities and motor abilities of children with special educational needs from the autistic spectrum with the inclusion of sports-preparatory games;
- the particularity of the education of children with SEN have been revealed and the impact of physical activity and play activities on their development has been studied;
- an opportunity to assess the level of the observed signs of the examined persons is provided.

The selection of appropriate tables and figures has been made very carefully, which leads to an increase in the informative value of the work, as well as its readability.

The conclusions and recommendations at the end of the work are well-formulated and objectively derived from the conducted studies.

Practical significance

The completed dissertation research and the achieved results prove the importance of the set goal. The implemented research tasks and the proven hypothesis regarding the impact of the experimental methodology on physical development and motor abilities prove the need for a specific (game) approach with the inclusion of sports-preparatory games in 7-8-year-old children with special educational needs on the autism spectrum from Israel.

The abstract summarizes the content of the dissertation, contains all the chapters of the dissertation and correctly presents the main research results. It contains conclusions and recommendations for sports-pedagogical practice.

Polina Arazi has presented **two publications** on the topic of the work, which correspond to the topic of the dissertation, are of high scientific and applied value and are characterized by a precise style.

Conclusion

I believe that the goal and the tasks of the research have been accomplished. My evaluation of the dissertation is definitely positive. The contents and the quality of the scientific work of the doctoral student fully satisfy the criteria, requirements and conditions for the defense of a dissertation and the acquisition of the educational and scientific degree “Doctor”. On the basis of the aforementioned, I believe there are enough arguments for me to give my positive vote for awarding **Polina Arazi** with the degree “Doctor” of 7. “Healthcare and sport”, professional direction 7.6. Sport, doctoral program “Theory and methodology of sports science”.

8.04.2025 г.

Veliko Tarnovo

Reviewer:

(Assoc. Prof. PhD. Stoyan Denev)